

TEKEL İŞÇİLERİ NE İSTİYOR?

Baran Dergisi, 21 Ocak 2010

Yıldırım Koç

Tekel'in yaprak tütün işletmelerinde çalışan işçiler 15 Aralık 2009 günü Ankara'ya geldiler. Daha sonraki günlerde gündemin en önemli maddelerinden biri, AKP iktidarının Tekel işçilerine uyguladığı sert politikaydı. Barışçıl biçimde gösteri yapmaya çalışan Tekel işçilerine karşı cop, biber gazı ve tazyikli su kullanıldı. Tekel işçileri de bu tarihten itibaren Türk-İş Konfederasyonu'nun önünde eyleme başladı.

Türk-İş, bu eylemi desteklemek amacıyla Cuma günleri bir saat geç işbaşı kararı aldı; ancak bu karar çok az işyerinde uygulanabildi. 14 Ocak 2010 günü yüzlerce Tekel işçisi Ankara'ya geldi ve eylemcilere katıldı. Gelenler arasında işçilerin eşleri ve çocukları da vardı. Türk-İş Genel Merkezi'nin önünde ve yan sokaklarda yerlere serilen kartonlar üzerinde geceleyen bir kitle ve onları sürekli olarak ziyaret eden yüzlerce insan bu bölgeyi bir miting alanına çevirdi.

17 Ocak 2010 günü de Türk-İş tarafından Sıhhiye Meydanı'nda yaklaşık 60-70 bin kişinin katılımıyla Ekmek, Barış, Özgürlük İçin Demokrasi ve Haklar Mitingi düzenlendi.

Mitinge büyük ve coşkulu bir katılım oldu. Türk-İş Genel Başkanı Mustafa Kumlu'nun konuşmasında yeni bir görüş açıklanmadı. İşçiler en yaygın biçimde, "Türk-İş göreve, genel greve" sloganını attılar. Mitingin bittiğinin ilan edilmesinin ardından Tekel ve İstanbul İtfaiyesi işçileri kürsüyü işgal etti. İşgal, sendika başkanlarının genel grev sözü vermesi üzerine sona erdi. Tekel işçileri mitingden sonra Türk-İş Genel Başkanı'nın odasını da işgal ettiler. İşgal, Tekgıda-İş Sendikası Genel Başkanı ve Türk-İş Genel Sekreteri Mustafa Türkel'in müdahalesiyle sona erdirildi.

Tekel işçileri neye karşı çıkıyorlar? "4/C" nedir?

Bu eylemlere sempatiyle bakan birçok kişi, işçilerin niçin 4/C kapsamına girmek istemediklerini bilmiyor. Eyleme katılan birçok işçi bile kayıplarının ne olacağını anlatabilecek durumda değil.

Kamu sektöründe 2009 yılı sonlarında toplam 3 milyona yakın insan çalışıyordu.

Bunların yaklaşık 2 milyon 100 bini, memur statüsündeydi. Bunların durumu, 657 sayılı Devlet Memurları Yasası'nın 4/A maddesiyle tanımlanmıştır.

Bunların yaklaşık 300 bini sözleşmeli personeldir. Bu kişilerin bir bölümü, 657 sayılı Yasanın 4/B maddesine, bir bölümü ise 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlıdır.

Kamu kesiminde çalıştırılanların yaklaşık 19 bini geçici personeldir. Bu kategoridekilerin durumu 657 sayılı Yasanın 4/C maddesinde şöyle tanımlanmıştır: "Geçici personel: Bir yıldan az süreli veya mevsimlik hizmet olduğuna Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığının görüşlerine dayanılarak Bakanlar Kurulunca karar verilen görevlerde ve belirtilen ücret ve adet sınırları içinde sözleşme ile çalıştırılan ve işçi sayılmayan kimselerdir."

Kamu kesimi istihdamının 415 bini sürekli işçi, 37 bini de geçici işçidir. Bu kategoridekiler ise 657 sayılı Yasanın 4/D maddesinde tanımlanmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Yasasının 4/C maddesinde tanımlanan geçici personel, 3 Mayıs 2004 gün ve 2004/7898 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulan "Özelleştirme Uygulamaları Sonucunda İşsiz Kalan ve Bilahare İşsiz Kalacak Olan İşçilerin Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Geçici Personel Statüsünde İstihdam Edilmelerine İlişkin Esaslar" çerçevesinde ve her koşulda ayda 10 ayı geçmeyecek şekilde çalıştırılmaktadır.

Bu kişilerin haklarına ilişkin düzenleme ise, 10 Ocak 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu kurum ve kuruluşlarındaki Geçici Mahiyetteki İşleri Yürütmek Üzere Geçici Personel İstihdamı ve Bu Personele Ödenecek Ücretler Hakkında Karar" ile düzenlenmiştir.

Bu karara göre, geçici personelin ücretlerin üst sınırları, kişilerin tahsil durumlarına göre belirlenmektedir ve bu üst sınırların altında ücretlerle geçici personel çalıştırılabilmektedir. Ayrıca, bu ücretler dışında herhangi bir ad altında ücret ödenmesi yasaktır. Diğer bir deyişle, toplu iş sözleşmesi hakkı ortadan kaldırılmıştır. İşçilerin ücretleri ise yarı yarıya ve hatta daha altına düşürülecektir.

Geçici personel, kendilerine verilen görevleri, çalışma saatlerine bağlı kalmaksızın sonuçlandırmak zorundadır. Bu çalışma karşılığında herhangi bir ek ücret ödenmeyecektir. Diğer bir deyişle, angarya söz konusudur. Fazla çalışmalar için bırakın zamlı fazla mesai ücretini, hiç ücret ödenmemektedir.

Geçici personele çalıştıkları her ay için en fazla bir gün ücretli izin verilmektedir. Bu da ücretli izin hakkının ihlalidir.

Geçici personelin hizmet sözleşmelerinin feshinde emekli ikramiyesi, kıdem tazminatı, ihbar süresinin ücreti gibi bir ödemeler yapılmamaktadır. İşçiler açısından son derece önemli olan kıdem tazminatı ortadan kaldırılmaktadır.

Karara göre, emekliliğe hak kazanan geçici personel derhal işten çıkarılacaktır.

Geçici personelin sendikalaşması konusunda birçok kişinin kafasında kuşku vardır. Ancak, bu konudaki yargı kararları geçici personelden yanadır. Geçici personelin sendikalaşma hakkı Yargıtay tarafından tanınmıştır.

Bu düzenlemeler, çağdışı bir anlayışın, işçileri köleleştirmeye çalışan bir kafanın ürünüdür.

Tekel işçileri, bu çağdışı düzenlemeye karşı mücadele etmekte sonuna kadar haklıdır.

Ancak Tekel işçilerinin, sendikaları Tekgıda-İş'in ve Türk-İş'in bu haklı mücadelede önemli bir eksikliği vardır. Bu eksiklik giderilmezse, mücadelenin başarıyla sonuçlandırılması mümkün değildir.

Tekel işçilerinin bugün yaşadıkları sıkıntıların sorumlusu, Türkiye'de tütün üreticilerine ve Tekel fabrikalarına asıl büyük zararı veren ABD ve AB emperyalizmidir.

Tekel işçileri bugün işlerini kaybetme veya köleleşme arasında bir tercih yapmaya zorlanıyorsa, bunun birinci sorumlusu, halkımızı yabancı tütüne alıştırarak, Tekel işletmelerinin özelleştirilmesini sağlayan büyük sigara tekelleridir, ABD'dir, Avrupa Birliği'dir.

AKP iktidarının yaptığı, emperyalist güçlerin Türkiye'de Tekel'i yok etme politikasına uygun hareket etmektedir. Hükümet tabii ki suçludur; ancak asıl suçlu emperyalizmdir.

Tekel işçilerinin, Tekgıda-İş'in ve Türk-İş'in bu konudaki açıklamalarında emperyalizm karşıtı bir anlayış dile getirilmemektedir. Hatta, ABD ve AB emperyalizminin birer kuklasından öte bir şey olmayan IMF ve Dünya Bankası aleyhinde açık bir tavır bile yoktur.

Tekel işçileri bugün gerçekte emperyalizme karşı mücadele etmektedir; çünkü onları bu duruma düşüren güç ABD ve AB emperyalizmidir ve ancak onları gerileterek haklarına kavuşabilirler.

Tekel işçilerinin bu durumu kavrayarak, yine emperyalizmin kurbanı olan tütün üreticileriyle ve halkımızın tüm diğer kesimleriyle birlikte ABD ve AB emperyalizmine karşı verilen ortak mücadeleye katılmaları, onların başarı şansını daha da artıracak, anti-emperyalist cepheyi daha da güçlendirecektir.